

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 1996 р., № 1464 "Про такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісовому господарству".

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 квітня 1998 р., № 521 "Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства у межах територій та об'єктів природо-заповідного фонду".

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р., № 555 "Про затвердження Санітарних правил в лісах".

9. Порядок поділу лісів на групи, віднесення їх до категорії захищеності та виділення особливо захисних земельних ділянок лісового фонду, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р., № 557.

10. Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 1996 р., № 449.

УДК 336.9+658.0

*Доц. М.К. Колісник, канд. екон. наук;
студ. Р.І. Задерецька – НУ "Львівська політехніка"*

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ КРЕДИТНОЇ ГАЛУЗЕВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИКА

Розглянуто питання розвитку системи кредитної та фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано особливості розвитку кредитних відносин в аграрному секторі, головні проблеми та недоліки, запропоновано шляхи їх усунення, запропоновано конкретні заходи щодо удосконалення кредитного механізму.

Assoc. prof. M.K. Kolisnyk; stud. R.I. Zaderets'ka – NU "L'vivs'ka Politehnika"

Creation of special credit proposition for agricultural producer

The article deals with questions pertaining to the development of crediting and the financial support system to agricultural enterprises. The author analyzes peculiarities of credit relations development in the agrarian sector, the main problems and drawbacks, and suggests methods for their elimination. Also propose measures aimed at perfecting the mechanism of crediting.

Тенденції, що переважають у світовій економіці вимагають пошуків якісного реформування всіх галузей економіки. Зокрема, для України варто звернути увагу на розширення можливостей поступу для банківського та сільськогосподарського секторів. Діяльність сучасних банківських установ на переважно обмежується стандартним набором послуг та намаганнями їх інтерпретувати більшою чи меншою мірою. Однак така ситуація не може підвищити конкурентоспроможність українських банків порівняно з іноземними банківськими установами. Отже, варто акцентувати на тих послугах, які допоможуть вітчизняному банку витримати натиск іноземних конкурентів. Вигідним є надання банками спеціальних кредитних пропозицій для виробників різних галузей.

Питанням кредитування сільського господарства приділяють велику увагу вітчизняні та зарубіжні економісти-дослідники, зокрема Т. Осташко, Л. Долгий, О. Стариков, М. Гарасим, С. Науменкова, М. Малик, А. Берlach, О. Лошкарьова, Я. Чайковський [1-9, 13]. Всі науковці підтверджують думку, що сільгоспвиробнику потрібна підтримка комерційних банків. Особливої уваги потре-

бує кредитування невеликих суб'єктів господарювання, як найбільш вразливих структурних компонентів галузі.

Ми основну увагу зосередимо на співпраці двох пріоритетних для держави секторів – банківської системи та сільського господарства. Основою для ефективної співпраці повинна стати стратегія галузевих пропозицій, яка зорієнтована на вирішення реальних проблем сільського господарства та банківської системи.

Сільське господарство – досить специфічна галузь. З огляду на це воно є досить кредитомістким, тобто його успішна діяльність тісно пов'язана з достатнім рівнем фінансування. Нормальне існування сільськогосподарського виробництва без живлення його кредитними ресурсами, у сучасних умовах, не можливе. Загалом складність галузі полягає також у тому, що її досить важко реформувати чи регулювати. Тут є чітка періодизація процесу виробництва, це робить неможливим перерви у його циклі, неперервність потребує забезпечення надання кредитів для товаровиробників галузі у чітко визначений час і у повному обсязі. На рис. 1 представлено структуру короткострокового кредитування сільського господарства.

Рис. 1.
Структура
короткостро-
кового
кредитування
сільського
господарства¹

Недостатньо високий рівень технологічної оснащеності потребує кредитного забезпечення як одне з джерел інноваційного розвитку підприємства.

Як уже зазначалось, стратегія галузевих пропозицій зорієнтована саме на проблеми окремо вибраної банком галузі і покликана вирішувати реальні недоліки бізнесу клієнта. Тут погоджуємось з думкою Д.Н Владиславлева [2, с. 7-29], який вважає, що розроблення галузевої стратегії не повинна обмежуватись створенням лише спеціальних пропозицій, а має становити цілий комплекс заходів. На рис. 2 представлено удосконалений комплекс заходів для створення галузевої пропозиції.

Отже, як бачимо, галузева пропозиція повинна ґрунтуватись також на співпраці банку та інших фінансових установ, зокрема страхових та лізингових компаній. Співпраця зі страховою компанією буде вигідна і для споживача, в нашому випадку це сільгоспвиробник. Високий рівень ризику даного виду діяльності є стимулом для страхування. Розглядаючи співпрацю з банком у рамках галузевої пропозиції, для виробника буде вигідно отримати пропозиції щодо отримання кредиту та страхування водночасно. Пропонується розроблення спеціальних пропозицій відповідно до видів сільськогосподарської ді-

¹ За даними Міністерства агропромислової політики [12]

яльності (рослинництво, тваринництво тощо). Отже, позичальник може одночасно страхувати свою відповідальність щодо повернення кредиту або страхувати результати своєї діяльності (можливість втрати врожаю, втрата поголів'я худоби тощо).

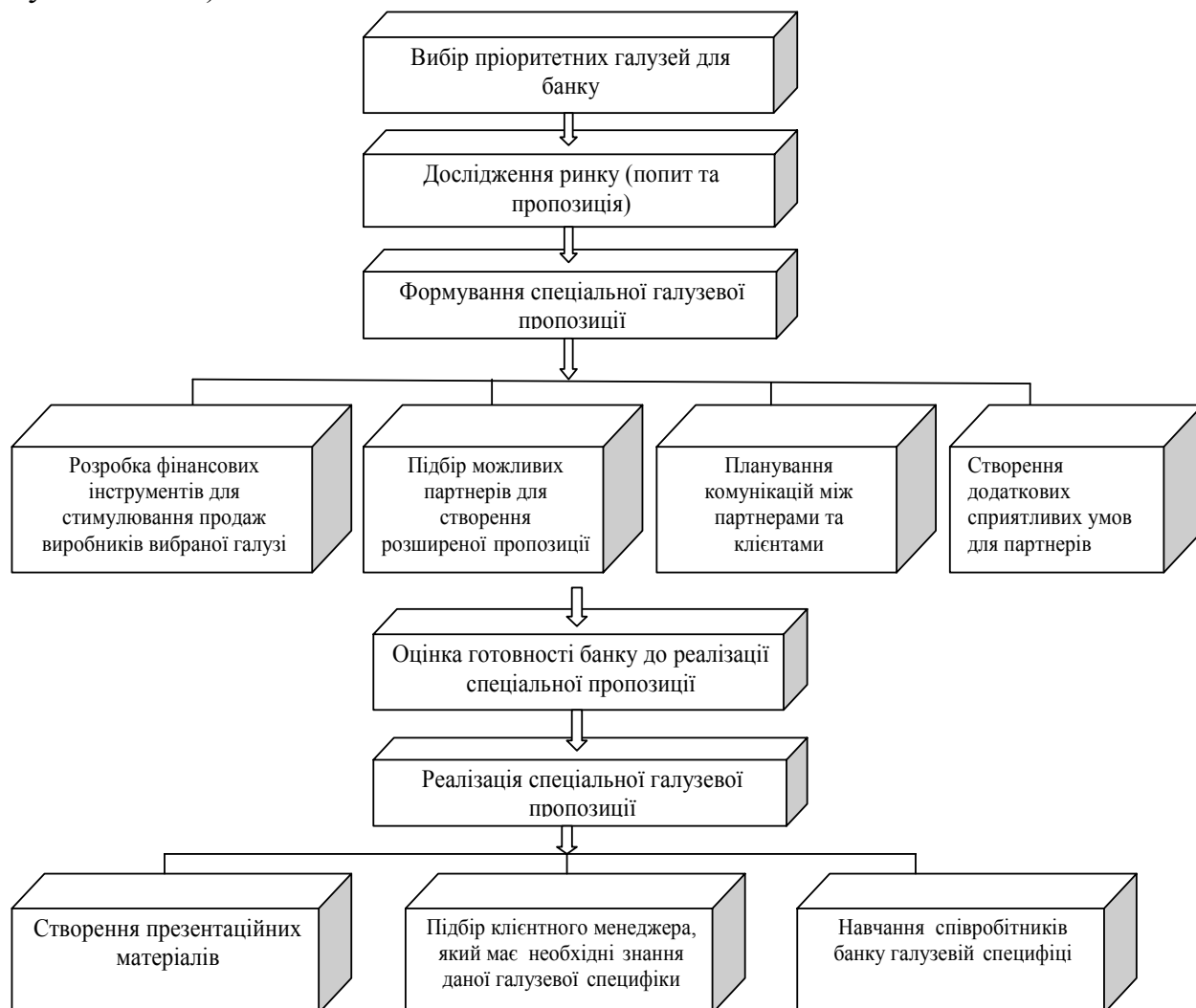

Рис. 2. Комплекс заходів для створення спеціальної галузевої пропозиції

Важливим для сільського виробництва є і лізинг. У цій ситуації банк також може стати у нагоді, оскільки розрахунки з лізинговою компанією можуть відбуватись теж напряму з банку до лізингової компанії в межах отриманого кредиту. За умов нестачі фінансових ресурсів сільгоспвиробника, лізинг є виходом, для оновлення технічної бази. Лізинг також вигідний тим, що уможливорює гнучке здійснення платежів, лізингові платежі можуть проводитись від виручки з продажу продукції. Для лізингових угод податкове законодавство передбачає систему пришвидшеної амортизації, тобто додаткових податкових пільг не лише орендарю, але і орендодавцю.

Отже, спеціальна галузева пропозиція для сільськогосподарського виробника об'єднує необхідні для нього банківські послуги і містить досить широкий спектр послуг:

- розрахунково-касове обслуговування;
- кредитування клієнтів виробника (споживче кредитування) – мається на увазі надання кредитів клієнтам-закупівельникам продукції;

- кредитування потреби в обіговому капіталі (закупівля насіння, поголів'я худоби для вирощування тощо);
- кредитування закупівлі основних засобів (закупівля нових посівних площ, устаткування для сіяння, обробітку ґрунту та збирання врожаю тощо);
- операції з документами (оформлення ввозу (вивозу) на (з) територію України сортів рослин з-за кордону, селекційних сортів чи ново виведених порід тварин);
- лізинг устаткування для виробництва;
- кредитування наукових розробок для селекційних досліджень;
- страхування обігового капіталу, основних засобів тощо;
- інше (визначається за потребою клієнта).

Розглянемо схематичне втілення галузевої пропозиції для сільськогосподарського виробника, враховуючи при цьому співпрацю з лізинговими та страховими компаніями (рис. 3).

Рис. 3. Схематичне зображення використання спеціальної галузевої пропозиції для сільськогосподарського виробника

Організація співпраці банківської установи та виробника сільськогосподарської продукції забезпечить для банківської установи багатоаспектну вигоду:

1. Виробник дає згоду на здійснення частини лізингових операцій та кредитних заявок на обслуговування в банк і рекомендовану банком лізингову компанію;
2. Банк підписує договір зі страховою компанією про представництво її інтересів серед своїх клієнтів;
3. Банк відкриває рахунки для лізингової та страхової компанії, через які буде здійснюватись обслуговування ними відповідного сільськогосподарського виробника;
4. Страхова компанія розміщує страхові резерви на рахунок у банку;
5. Лізингова компанія переказує лізингові платежі на рахунок у банку;
6. Банк отримує плату за фактом страхування предмета лізингу.

На нашу думку, для активного впровадження галузевих пропозицій доцільно користуватись механізмом створення агропромислових фінансових груп (АПФГ). Створення АПФГ дасть змогу забезпечити надійність поставання та збуту продукції, налагодити взаєморозрахунки між їх учасниками, а також такі групи створять умови для об'єднання аграрних, промислових, фінансових, торговельних, страхових організацій, які функціонуватимуть з метою реалізації державних програм, забезпечення реалізації спеціальної галузевої пропозиції для сільськогосподарського виробника, підвищення конкурентоспроможності тощо.

Отже, створення спеціальної галузевої кредитної пропозиції являє собою співпрацю між банківською установою та сільськогосподарським виробником, метою якої є вирішення конкретних фінансових проблем клієнта. Галузева пропозиція може формуватись на залученні до співпраці лізингових та страхових компаній, що дасть змогу охопити та вирішити більше коло потреб клієнта.

Зазначимо, що така стратегія в основному є найбільш ефективною для розвитку малого та середнього бізнесу. Для великих сільськогосподарських виробників важливий крок має зробити держава, оскільки кредитування потребує злагодженої системи страхування, яка повинна передбачати державні гарантії відшкодування страхових платежів, можливість повернення таких внесків, якщо вони не будуть використані за підсумками поточного року.

Література

1. Закон України від 16 грудня 1997 р. "Про лізинг".
2. Осташко Т. Інтеграція України до СОТ: реальні та уявні ризики для сільського господарства// Економіст. – 2005, № 10. – С. 30-33.
3. Долгий Л. Комерційні банки та маркетингова політика держави в галузі сільськогосподарського виробництва// Вісник НБУ. – 2005, № 10. – С. 18-20.
4. Стариков О. Гарантування кредитів сільгоспвиробникам// Економіка України. – 2005, № 5. – С. 65-69.
5. Гарасим М. Агропромислова інтеграція в АПК України// Регіональна економіка. – 2006, № 2. – С. 220-225.
6. Науменкова С. Оцінка впливу галузевої приналежності на рівень перспективної платоспроможності позичальника// Вісник НБУ. – 2005, № 7. – С. 14-21.
7. Малик М. Фінансово-кредитний механізм у розвитку аграрного підприємництва// Фінанси України. – 2004, № 5. – С. 47-53.
8. Берлач А., Феценко Н. Система кредитування сільськогосподарських виробників// Фінанси України. – 2004, № 23. – С. 44-51.
9. Лошкарьова О. Система кредитної та фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств в Україні// Фінанси України. – 2005, № 5. – С. 94-100.
10. Стельмашук А. Державне регулювання економіки: Навч. пос. – Тернопіль: Астон. – 2001. – С. 191.
11. Владиславлев Д. Как организовать клиентскую службу банка. – 2-ге видання, перероблене і доповнене. – М.: Ось-89, 2005. – 224 с.
12. Сайт Міністерства аграрної політики www.minargo.kiev.ua
13. Чайковський Я. Сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування// Банківська справа. – 2005, № 2. – С. 36-43.
14. Луценко Ю. Сучасні тенденції доходів сільського населення// Фінанси України. – 2006, № 5. – С. 32-38.
15. Березовик В. Управління кредитним ризиком аграрних позичальників// Фінанси України. – 2006, № 1. – С. 86-89.